

SINIF YÖNETİMİ SÜRECİNDE İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ*

*Mehmet ŞAHİN***

*Yaşar ADIGÜZELLİ****

ÖZET

Sınıf yönetimi; olumlu bir öğrenme-öğretme ortamı hazırlamak için uygun koşulların sağlanması ve sürdürülmesidir. Mesleğe yeni başlayacak olan öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri ve bunları önlemek için uygulanacak yöntemlerle ilgili görüşleri sınıf yönetimi başarısı açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerine ve önlenmesine yönelik görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın çalışma grubunu 2014 yılında Karatekin Üniversitesi pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla iki bölümden oluşan veri toplama aracı geliştirilmiştir. Birinci bölümünde kişisel bilgilerle ilgili, ikinci bölümde istenmeyen davranışlarla ilgili sorulara yer verilmiştir. Veri toplama aracının ikinci bölümü için güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapılmıştır. Güvenirliğine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre aracın geçerli ve güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre istenmeyen davranışların çokaz düzeyde görüldüğü, istenmeyen davranışlarının nedenlerinin ve bu davranışlara karşı uygulanan tepki yöntemlerinin orta düzeyde etkili olduğu, istenmeyen davranışları önleme stratejilerinin ise oldukça etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışların türleri ile istenmeyen davranışları önleme stratejileriyle ilgili görüşleri arasında cinsiyet değişkeni yönünden anlamlı bir fark bulunmuş, ancak istenmeyen davranışın nedenleri ile istenmeyen davranışlara tepki yöntemleriyle ilgili görüşleri arasında cinsiyet değişkeni yönünden anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışlara tepki yöntemleriyle ilgili görüşleri

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim, El-mek: mehmetshahin_38@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, El-mek: yasasadiguzelli3651@hotmail.com

arasında bölümler değişkeni yönünden anlamlı bir fark bulunmuş, ancak istenmedik davranışlar, istenmedik davranışların nedenleri ve istenmedik davranışları önleyici stratejileriyle ilgili görüşleri arasında bölüm değişkeni yönünden anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışların nedenleri ve çözüm önerileriyle ilgili görüşleri arasında yaş değişkeni yönünden anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetimi, öğrenme ortamı, disiplin sorunu, istenmeyen davranış

OPINION OF THE TEACHER CANDIDATES ABOUT THE UNDESIRABLE STUDENT BEHAVIORS AT THE CLASS MANAGEMENT PERIOD

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Class management; providing and sustaining the conditions suitable for preparing a positive learning – teaching environment. For the teaching period to be successful, the teacher to be successful at the class is one of the basic rules. Class management must be oriented to proving the quality and sustainability of the education more than controlling the students. Being successful at the management of the class depends on the qualification of the learning and teaching period. An effective class management, is not the teacher to be authoritarian in the class, it is preparing a positive learning environment.

Teacher is the most effective item of the class management. Teacher is responsible for organization and carrying on of the periods that are necessary for management of the class. Opinion of the teacher candidates that will just start to this job about the reasons of the undesirable student behaviors and the methods that will be applied for preventing these are really very important for the success of the management of the class. The basic purpose of this research is determining the opinions of the teacher candidates about the reasons of the undesirable student behaviors and the methods that will be applied for preventing these.

Method

Imaginary scan method has been used at this research. Study group of the research consists of the students that participated to the Karatekin University pedagogical formation training certificate program at the year 2014. There are total 550 students at the study group. However, 350 students have answered to the data collection instrument. The data collection instrument that consists of two parts has been developed for the purpose of collecting the data of the research. At the first part, there have been questions about personal information such as sex, department and age, at the second part, there have been questions about the undesirable student behaviors, reasons of the undesirable behaviors, methods of the reactions that are shown

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

against the undesirable behaviors and the strategies for preventing the undesirable student behaviors.

Reliability and validity study has been done for the second part of the data collection instrument. "Cronbach Alpha" has been done about reliability and explanatory (analyzing) factor analysis has been done for expressing the structure validity of the scales and it has been determined that each sub part has a single dimension structure. According to the alpha that has been found about the reliability and the variant values that have been explained, it has been understood that the scale has been a valid and reliable instrument. At the analysis of the data, descriptive statically methods (number, percentage, average, standard deviation) have been used. At the comparison of the quantity data, at the difference between two groups, man whitney - u, at the position of groups more than two, at the comparison of the parameters between the groups, the kruskall whallis test and at the determination of the group causing to the difference, whitney - u test has been used. The relation between the research variants has been tested with the spearman correlation analysis. The findings that have been obtained have been evaluated in 95% reliability and 5% meaningfulness levels.

Findings and Interpretation

According to the findings of the research, it has come out that undesirable behaviors are being seen in a very few level, the reasons for the undesirable behaviors and the reaction methods that are applied against these behaviors have been effective at the intermediate level and the strategies for prevention of the undesirable behaviors have been very effective. A meaningful difference has been found between the types of the undesirable behaviors of the teacher candidates and their opinions for their strategies for preventing the undesired behaviors as the sex variable, however, no meaningful difference has been found between their opinions about the reasons of the undesirable behaviors and the methods against the undesired behaviors as sex variable. Average of the opinions about reasons of the undesired behaviors and strategies about prevention of the undesired behaviors of the woman teacher candidates has been found higher than the average of the opinions of the man candidates.

Meaningful difference has been found between the opinions of the teacher candidates about the reactions against the undesired behaviors as department variable, however, meaningful difference has not been found between their opinions about the undesired behaviors, reasons of the undesired behaviors and their strategies for prevention of the undesired behaviors as department variable. Average of the opinions about reactions against the undesired behaviors of the teacher candidates on the social sciences field has been found higher than the average of the opinions of the candidates at the science field. Meaningful difference has not been found between the opinion of the teacher candidates about the reasons of the undesired behaviors and recommendations for solution as age variable.

There is meaningful relation at the positive direction at the fewer level between the opinions of the teacher candidates about the reasons of the undesired behaviors and the undesired behaviors, at the very fewer level between the opinions about methods of reaction against the

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

undesired behaviors and the undesired behaviors. There is few level of positive direction meaningful relation between the opinions about the methods of reaction against the undesired behaviors and strategies for prevention of the undesired behaviors and reasons of the undesired behaviors. There is few level of positive direction meaningful relation between the opinions strategies for prevention of the undesired behaviors and methods of reaction against the undesired behaviors. The relations between the other variables are not statically meaningful.

Discussion and Result

At this research, findings have been obtained about the opinions of the teacher candidates about reasons of the undesired behaviors and prevention of them. According to the findings of the research, effective use of the strategies preventing the forming of the undesired behaviors causing the reasons of the undesired behaviors decrease and so that causing the problems to be seen in a very few quantity. In other words, undesired behaviors to be seen in a very few level is showing that the strategies for prevention of undesired behaviors have been applied very effective. Waiting for the students to show undesired behaviors in the class and thinking about the solution choices after these types of behaviors have appeared, is not an effective method. Instead of this, prevention of the undesired behaviors before they appear or decreasing its effect is a more effective method. Opinions of the teacher candidates are calling attention to the importance of the effective use of the strategies at the behavior management for the prevention of undesired behaviors.

We can say that different opinions have been dominant about types of the undesired student behaviors that are lived in the classroom, reasons of the undesired behaviors, reaction methods against the undesired behaviors and the strategies for prevention of undesired behaviors. Between the reasons of this difference because there can be personal variables of the teachers and teacher candidates, there can also be the students and different conditions. There are similarities and differences between the results of this research and results of many researches. This circumstance is showing that the problems and the solution offer about the undesired student behaviors can be different. So that, there is not only one method for all teachers for the reasons of the undesired behaviors and the prevention of them. It is impossible to find a solution choice that is valid at every circumstance. So that, it is important as the management of the class for the teachers to analyze very good to the conditions that they are in and producing solution choices based on these analyses.

Key Words: Class management, learning environment, discipline problem, undesired behaviors

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

GİRİŞ

Sınıf yönetimi, sınıf kurallarının belirlenmesi, uygun bir sınıf düzeninin sağlanması, öğretimin ve zamanın etkili bir şekilde yönetilmesi ve öğrenci davranışlarının denetlenerek olumlu bir öğrenme ikliminin geliştirilmesi sürecidir (Çelik, 2005). Başka bir ifadeyle, sınıf yönetimi, öğrenme için uygun ortamın sağlanması ve sürdürülmesi, sınıf yaşamının bir orkestra gibi yönetilmesi ve sınıfın öğretim kaynakları ile öğrencilerin eş güdümlenerek harekete geçirilmesi sürecidir (Celep, 2002; Demirtaş ve Güneş, 2002; Erdoğan, 2003). Bu anlamda sınıf yönetimi çok boyutlu ilişkilerin yönetimi ile ilgili tüm süreçleri kapsar (Şahin, 2010). Sınıf yönetiminin temel amacı, sınıfta öğrenci motivasyonunu artıracak bir ortam oluşturulması ile öğrenci sorumluluğunu geliştirmek ve onlara kendi davranışlarını düzenleyebilmeyi öğretmektir. Etkili bir sınıf yönetimi olmaksızın, eğitim sisteminin asıl hedefi olan istendik davranışların kazandırılması güçtür (Babaoğlu ve Yıldırım, 2011).

Etkili bir sınıf yönetimi, öğretim sürecinin başarılı olması için disiplin sorunlarının ortaya çıkmasını engelleme açısından temel şarttır (Erdoğan, vd. 2010). Sınıf yönetimi, öğrencileri kontrolden çok, eğitimin kalite ve sürekliliğini sağlamaya yönelik olmalıdır. İyi bir sınıf yönetimi, iyi bir öğretime bağımlıdır. Bu anlamda sınıf yönetimi kaliteli bir eğitim için araçtır (Başar, 1999). Sınıf yönetimi genellikle sınıfta disiplini sağlamak olarak algılanmaktadır. Etkili bir sınıf yönetimi, öğretmenin otoritesinin sınıfta hakim olması değil, öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ortamının hazırlanması demektir (Tertemiz, 2000). Günümüzde sınıf yönetimi, öğretmenin disiplini sağlamakla birlikte, sınıf ortamının fiziksel düzenini sağlaması, sınıf içi iletişimini düzenlemesini kısaca sınıfta eğitim öğretim etkinlikleri için olumlu iklimin yaratılmasını içerir (Aydın, 2000). Öğretmenin başarılı olabilmesi, öncelikle sınıfındaki öğrencilerle iyi bir iletişim kurabilmesi ile yakın ilişkilidir (Yalman ve Hamidi 2014). Sınıf yönetiminin temelinde olumsuz davranışların önlenmesi, öğretmen ve öğrencilerin öğretim sürecinde karşılaşılan engellerinin ortadan kaldırılması, öğrencilerle etkili iletişimin sağlanması hedeflenmektedir (Seyfullahoğulları, 2010).

Öğretmen sınıf yönetiminin en etkili ögesidir. Sınıf yönetimi için gerekli olan süreçlerinin düzenlenmesinden ve yürütülmesinden öğretmen sorumludur. Etkili bir öğretmenden sınıfın eğitim için hazırlanması, sınıf kurallarının öğrencilerle belirlenmesi, öğretim etkinliklerinin öğrencilerle planlanıp uygulanması ve istendik öğrenci davranışlarının desteklenmesi beklenmektedir (Ağaoğlu, 2002). Bu bağlamda sınıf yönetiminin önemli değişkenlerinden biri öğretmen davranışlarıdır. Öğretmen yalnızca öğretimin nasıl yapılacağını ve öğretim sırasında karşılaşılan sorunların nasıl çözüleceğini bilen değil, bildiklerini ne zaman ve nasıl ve hangi öncelikte uygulayan kişidir. Etkili öğretmenler planlı, düzgün konuşan, çeşitli araç gereçleri kullanıp yöntemleri uygulayabilen öğretmenlerdir (Şahin, 2011). Öğretmen bu işlevini yerine getirebilmesi onun mesleğe ve etik ilkelere bağlı olmasıyla yakın ilişkilidir. Öğretmenin önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Öğretmen adayları öğretmenliğin kutsal bir meslek olduğunu ve özveri gerektirdiği benimsemektedirler (Taneri, Nayır ve Mcnamara, 2014).

Etkili öğretmen, temel değerleri hedef kitlelere, öğrencilere benimseterek örnek davranış seti oluşturur. Etkili bir lider olarak öğretmen, sınıftaki bütün öğrencilerin fakında olup, tüm öğrencilerin gelişimine ve bireysel farklılıklarına uygun öğrenme yaşantıları düzenleme sorumluluğuna sahiptir (Can, 2004). Öğretmenin etki gücünü artıran en önemli faktörlerden birisi olumlu bir öğrenme ortamı yaratmasıdır. Etkili öğretmen iyi bir sınıf yönetimi yeterliliğine sahip olmalıdır. Sınıf etkili bir şekilde yönetilemiyorsa istenen davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi zordur. Öğretmenin yönetim yeterlilikleri olmazsa diğer becerileri etkisiz kalır. Etkili bir sınıf yönetimi ve organizasyonu öğretmenleri karşılaşılabilecekleri birçok zorluktan kurtarır (Dilekmen, 2008).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Sınıf yönetiminde başarılı olmak isteyen öğretmenin amacı, öğrenme ve öğretme sürecini geliştirerek öğrenciler için öğrenmeye uygun bir sınıf ortamı yaratmak ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktır. Etkili bir sınıf yönetiminin özünde öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olacak düzenli ve güvenli bir sınıf ortamının oluşturulması yatar (Çalık, 2009). Sosyal bir ortam olarak sınıfta, fiziksel düzenlemelerin, psikolojik etkenlerin, öğrencilerin duygu, düşünce ve değerlendirmelerini etkileyen sosyal ve kültürel öğelerin etkileşimi söz konusudur (Özden, 2008). Olumlu bir öğrenme ortamında öğrenciler öğrenmeyi severler ve birbirleriyle daha kolay etkileşime girerler. Bu özelliklere uygun olmayan sınıf ortamlarında istenmeyen öğrenci davranışlarında artış görülebilir. İstenmeyen davranışlara akademik başarısızlık da eklendiğinde, okul korkusu ya da okulu terk etme gibi sorunlar yaşanabilir (Sezgin ve Duran, 2010).

Olumlu bir öğrenme ortamının yaratılması, öğrencilerin önündeki çalışma engellerinin ortadan kaldırılması, öğretim zamanının uygun kullanılması, etkinliklere öğrencilerin katılımının sağlanması ve zamanın verimli biçimde yönetilmesine bağlıdır. Öğretmenin sınıf içinde öğrenci davranışlarını başarıyla yönetebilmesi için öncelikle, insan ve davranış konusunu iyi bilmesi gerekmektedir (Baloğlu, 2001). Sınıf ortamında istenmeyen davranış ortaya çıktığı zaman, öğretmenin hemen bunu fark edip giderme stratejisine karar vermesi gerekir. Stratejin belirlemede en önemli nokta, ortaya çıkan olumsuz davranışın niteliğidir. Okulların öğrenciye davranışsal beklentileri karşılama da yardımcı olacak bir dizi stratejiyi geliştirmesi beklenir. Strateji seçiminde genel bir ilke olarak istenmeyen davranış derhal durduracak ve olumsuz etkiyi en aza indirecek bir stratejinin seçimidir (Güleç ve Alkış, 2004).

Okulda eğitsel çabaları engelleyen her türlü davranış, istenmeyen davranış olarak kabul edilir. İstenmeyen davranış, duruma ya da ortama uygun olmayan davranıştır ve eğitimsel etkinlikleri engelleme amacı güder (Pala, 2005). Bu bağlamda, sınıf kurallarına aykırı olan ve öğrenme-öğretme etkinliklerini engellemeye ya da zayıflatmaya yönelik tüm davranışlar istenmeyen davranışları tanımlar. Okullardaki istenmeyen öğrenci davranışları giderek artarak küresel bir sorun olarak görülmektedir (Çelik, 2005). İstenmeyen davranışların etkisi sınıf içinde farklı etkiler yaratabilir. İstenmeyen davranışlardan bazıları davranışı yapan üzerinde etkisini gösterir, ama bir bazıları da öğretmeni, sınıfın tümünü ve dersi olumsuz etkiler. Hatta bazı olumsuz davranışlar, okula ve aileye de önemli zararlar verirler. Sınıftaki istenmeyen davranışlar, sınıf düzenini bozar ve amaçlara ulaşmayı engeller, özellikle zamanın kötü kullanımına neden olur (Başar, 1999).

İstenmeyen davranışların öğrenci ile ortam arasındaki etkileşim bağlamında gerçekleşir. Bu nedenle, istenmeyen bir davranışın ortadan kaldırılması için, öncelikle bu davranışın oluşmasına etki eden faktörlerin belirlenmesi ve sonra bu faktörlerin değiştirilmesini gerekir. İstenmeyen bir davranışın nedeni, sınıfın fiziksel düzeniyle ilgili olabileceği gibi öğretim yöntemiyle ya da eğitim programıyla da ilgili olabilir. Ayrıca istenmeyen davranışın kendine özgü bir anlamı vardır, amaçlı olarak yapılır ve öğrencinin belirli bir ihtiyacını karşılama sağlar (Sezgin ve Duran, 2010). İstenmeyen davranışların bir kısmı bozucu davranış değil ama ona yöneltici davranış olarak görülür. Öğretmen bunları önemsiz görüp gözardı etmemelidir. Bunlar, öğrencinin gelişimi açısından amaçlara ulaşmayı engelleyici olduğu kadar, daha sonra istenmeyen diğer bozucu davranışları kolaylaştırır, onların nedeni olurlar (Başar, 1999).

Sınıf kurallarına aykırı olan ve öğretim sürecinin etkililiğini azaltan davranışlar, sınıf atmosferi üzerinde olumsuz etki oluşturur. İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkma, tüm öğretmenlerin stres kaynağıdır. İstenmeyen davranışlarla baş etme konusunda etkili stratejilere sahip olmayan öğretmenler öğretim etkinlikleri için ayrılan zamanının önemli bir bölümünü istenmeyen davranışları önlemek için harcamak zorunda kalabilirler. (Öztürk, 2008). Öğrencilerin davranışlarının yönetilmesinde kurallar önemlidir ancak sınıftaki bütün eylemleri kurallara

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

bağlamak çok etkin bir yönetim anlayışı değildir. Bütün istenmeyen davranışlara bir kural ve beraberinde yaptırımla müdahale etmek sınıfı iyi yönetmek anlamına gelmez. Aksine sınıfın düzenini daha fazla bozar ve öğretimin kalitesini düşürür. İstenmeyen davranışlara müdahale etmek için mümkün olduğu kadar olumlu sosyal davranışlar kullanmak gerekir. Sınıf içerisinde öğretmen ve öğrencilerin beklentileri vardır. Karşılıklı olarak beklentiler karşılanıyorsa çok sorunla karşılaşılmaz, aksi durumda istenmeyen pek çok davranış ortaya çıkabilir (Özer, 2014).

Öğretmenin sınıf yönetme biçimi öğrencilerin başarıları üzerinde büyük etkiye sahiptir (Yıldırım, 2012). İstenmeyen öğrenci davranışları her sınıf ortamında görülebilir ancak istenmeyen davranışın sıklığı ve düzeyi açısından her sınıf ortamı farklı özellikler gösterir. Bu farklılığın nedeni öğretmenin sınıf yönetimi bilgi ve becerilerine sahip olma düzeyinden kaynaklanmaktadır. İstenmeyen davranışın ne olduğu ise, sınıf düzenine, yürütülen etkinliğin türüne, çocukların yaşlarına, önceki yaşantılarına ve öğretmen beklentilerine dayanmaktadır. Ayrıca davranışın algılanma biçimi davranışı kimin yaptığına, davranışın kime yapıldığına, davranışın yapıldığı zamana ve yapıma şekline göre de farklılık gösterebilir (Tanhan ve Şentürk, 2011).

Sınıfın koşulları insanın doğasındaki özgür olma isteğine çok uygun olmadığı için çoğunlukla öğrenciler, bazen de öğretmenler sınıf düzeninin bozulmasına neden olan davranışlar sergileyebilirler. Öğretmenler öğrenci kaynaklı istenmeyen davranışlarına karşı başa çıkma becerilerine sahip değillerse, hem öğretmenler hem de öğrenciler birçok sorun yaşayabilir (Özer, 2014). Sınıf yönetiminde başarılı olmak isteyen bir öğretmenin öğrencilerin istenmeyen davranış göstermelerini beklemek ve bu davranışlar ortaya çıkmasından sonra verilecek tepkileri belirlemek etkili bir yöntem değildir. Bunun yerine, istenmeyen davranışların olası nedenlerinin önceden öngörülerek gerekli önlemlerin alınması daha olumlu sonuçlar vermektedir. İstenmeyen öğrenci davranışlarını azaltmasının en etkili yolu, dersin öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak şekilde organize edilmesidir (Sezgin ve Duran, 2010).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını benimseyen öğretmenler, sınıf ortamında geleneksel yaklaşımın disiplin sağlayıcı ve bilgi dağıtıcı rollerini bir tarafa bırakıp bir danışman gibi davranmaları beklenmektedir. Sınıf içi otoriteyi sağlamanın öncelikli koşulu öğretimin iyi olmasıdır. Kötü bir öğretim, öğrenciler tarafından hakaret olarak kabul edilebilir hatta sınıfta istenmeyen davranışlar gözlemlenebilir. Bu durumu yaşayan bir öğretmen otoritesini belli etmek için şiddete başvurmaktadır. Sınıf içi şiddet aslında hâkimiyet mücadelesidir. Öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede yasal yetkilerinden çok sınıfın ortak çabalarıyla üretilen çözümlere öncelik vermelidir (Çiftçili, 2009).

Sınıf içinde yaşanan istenmeyen davranışların önemli bir kısmı sınıf dışındaki nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle öğretmen, yalnızca sınıf içi davranış değişkenleriyle uğraşsa istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmede etkili olamayabilir. Önceliği sınıf dışına vermek koşuluyla, öğretmen, sınıf içi davranış etkenlerini de bilmeli ve denetlemelidir (Başar, 1999). Baron'a (1992) göre istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri arasında okul, öğretmen ve aileler yer almaktadır. Okullarda sınıfların çok kalabalık olması, eğitim programının öğrenciler için uygun olmaması, ödevlerin ilgi çekmemesi, öğretmenler sürekli şikâyet etmesi ve espri duygusundan yoksun olması, aileler çocukların eğitimine ilgisiz kalması ya da çocuklar ailevi problemlerini sınıfa taşıması gibi faktörler öğrencilerin istenmeyen davranışlar sergilemesine katkıda bulunmaktadır. Kazu (2007) öğrencilerin istenmeyen davranışlarının sınıf içi ve sınıf dışı olmak üzere birçok nedeni olabileceğini belirtmektedir. Sınıf içi etkenler öğretmen merkezli yöntemlerin kullanılması, öğretmenin deneyimi, kişiliği, tutumu, duygusal durumu, öğrencinin yaşantısı, başarısı, etkileşim düzeyi, sosyal becerileri, gereksinimleri, sınıfın aşırı kalabalık olması, fiziksel yapısının uygun olmaması, oturma düzeninin uygun olmaması olarak sayılabilir. Sınıf dışı

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

etkenler sınıfın dışındaki çevrenin özellikleri, okuldaki bireyler arasındaki geçimsizlik, öğrenme fırsatlarının eşit olmayışı vb. sayılabilir (Akt. Dağlı ve Baysal, 2012).

İstenmeyen öğrenci davranışları, öğretmenlerin zaman ve enerjilerinin büyük kısmını alan, eğitim öğretimi sekteye uğratan engellerdir. Bunlar gerek öğretmenin gerekse sınıftaki öğrencilerin dikkatini dağıtır ve öğrenme sürecinin akıcılığını bozar (Sezgin ve Duran, 2010). Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme konusundaki çabaları, zaman zaman öğretim süresini geçebilmektedir (Çiftçili, 2009). Ayrıca istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesinde her ortam ve koşulda geçerli olan evrensel bir model yoktur (Habacı vd. 2013). İstenmeyen davranışların farkına varmak için öğrencileri iyi tanımak, onlardaki günlük değişimleri görebilmek gerekir. Çünkü öğrencinin yetenekli ve başarılı olup olmamasına göre istenmeyen davranışa yönelimi değişir. Başarılı öğrenciler dersle ilgilenirken, başarısızlar daha çok istenmeyen davranışlara yönelmektedir (Başar, 1999). Bu nedenle, öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme ve bu davranışlara müdahale konusunda bilgi sahibi olmaları gerekir (Sezgin ve Duran, 2010). Öğretmenlerin farklı disiplin modelleri hakkında bilgi sahibi olup durumsallık ilkesine göre bu modelleri kullanması beklenir (Habacı vd. 2013).

Öğrenme ve öğretme sürecinde olumlu bir sınıf ortamı yaratabilmek için başarıyı engelleyen tüm faktörlerin belirlenmesi ve bunların ortadan kaldırılması gerekir. Öğretmenlerin özellikle sınıf yönetimini becerileri ve istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etme yöntemlerini etkili biçimde kullanmaları mesleki yönden bir zorunluluk olarak görülmektedir. Bu nedenle özellikle mesleğe yeni başlayacak olan öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri ve bunları önlemek için uygulanacak yöntemlerle ilgili görüşleri sınıf yönetimi başarısı açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerine ve önlenmesine yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu temel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1) Sınıf içinde yaşanan istenmeyen davranışların görülme sıklığı ve etki derecesi ile ilgili öğrenci görüşleri nelerdir?

2) İstenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri ve çözüm önerileri ile ilgili öğrencilerin kişisel bilgileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Tarama modelleri geçmişte ya da günümüzde varolan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1991). Bu araştırma öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerine ve önlenmesine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bir çalışmadır. Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2014 yılında Karatekin Üniversitesi pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubunda toplam 550 öğrenci bulunmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin tamamına veri toplama aracı dağıtılmış ancak toplam 350 veri toplama aracı veri işlemeye uygun bir biçimde dönmüştür. Bu büyüklükteki bir çalışma evreni kuramsal örneklem büyüklükleri tablosuna göre 0.95 güvenilirlik düzeyinde 333 öğretmenin temsil edeceği varsayılmıştır (Balcı, 2005).

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla iki bölümden oluşan veri toplama aracı geliştirilmiştir. Birinci bölümünde kişisel bilgileri kapsayan cinsiyet, bölüm ve yaş ile ilgili, ikinci bölümde ise istenmeyen öğrenci davranışları, istenmeyen davranışların nedenleri, istenmeyen

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

davranışlara karşı gösterilen tepki yöntemleri ve istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme stratejileri ile ilgili sorular yer almaktadır. Veri toplama aracını geliştirmek için ilgili literatür taranmıştır. Ayrıca veri toplama aracının kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla eğitim bilimleri alanında öğretim üyesi olan ve sınıf yönetimi dersini okutan üç uzmanın görüşü alınmıştır. Uzmanlardan alınan görüşler sonucunda sorular ve seçeneklerde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Uzmanların tamamı veri toplama aracındaki tüm sorulara “uygun/geçerli” görüşünü verdikten sonra veri toplama aracına son şekli verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve İşlem

Veri toplama aracı çalışma grubunu oluşturan öğrencilere isteğe bağlı olarak cevaplanması sağlanmıştır. Veri toplama aracının ikinci bölümünde yer alan istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri, istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri, istenmeyen davranışları önleyici stratejiler ile ilgili ölçek için güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapılmıştır. Güvenirlğe ilişkin “Cronbach Alpha” ve ölçeklerin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı (açımlayıcı) faktör analizine ilişkin değerler aşağıdaki tabloda verilmiştir. Güvenirlğine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre ölçeklerin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeklere ilişkin güvenilirlik ve faktör analizi değerleri tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Ölçeklere İlişkin Güvenirlik ve Faktör Analizi Değerleri

	KMO	Barlett	Alpha	Varyans	Madde Sayısı
İstenmedik Davranışlar	0,927	0,000	0,866	56,390	10
İstenmedik Davranışların Nedenleri	0,863	0,000	0,832	53,102	10
İstenmedik Davranışlara Karşı Tepki Yöntemleri	0,767	0,000	0,741	58,882	9
İstenmedik Davranışları Önleyici Stratejiler	0,945	0,000	0,935	63,280	10

Tablo 1’deki bulgulara göre istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri, istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri, istenmeyen davranışları önleyici stratejiler ölçeklerinin faktör analizleri sonrasında tek boyutlu yapıya sahip oldukları saptanmıştır. Ölçeklere ait faktör yüklerinin 0,5 ve üzeri olduğu saptanmıştır.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı man whitney-u, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında kruskall whallis testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde man whitney-u testi kullanılmıştır. Araştırma değişkenleri arasındaki ilişki spearman korelasyon analizi ile test edilmiştir. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğretmen adaylarından ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlayıcı özellikleri ile ilgili bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Tanımlayıcı Özellikleri

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	264	75,4
	Erkek	86	24,6
	Toplam	350	100,0
Bölüm	Sosyal Bilimler	253	72,3
	Fen Bilimleri	97	27,7
	Toplam	350	100,0
Yaş	20-24	303	86,6
	25- 29	36	10,3
	30 Ve üstü	11	3,1
	Toplam	350	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen adayları cinsiyet değişkenine göre 264’ü (%75,4) kadın, 86’sı (%24,6) erkek olarak dağılmaktadır. Öğretmen adayları bölüm değişkenine göre 253’ü (%72,3) sosyal bilimler, 97’si (%27,7) fen bilimleri olarak dağılmaktadır. Öğretmen adaylarının yaş değişkenine göre 303’ü (%86,6) 20-24, 36’sı (%10,3) 25- 29, 11’i (%3,1) 30 ve üstü olarak dağılmaktadır. Öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışların nedenlerine ve önlenmesine yönelik görüşleri ile ilgili bulgular Tablo’3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının İstenmedik Öğrenci Davranışların Nedenlerine ve Önlenmesine Yönelik Görüşleri İle İlgili Bulgular

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
İstenmedik Davranışlar	350	2,285	0,866	1,000	5,000
İstenmedik Davranışların Nedenleri	350	3,296	0,750	1,000	4,800
İstenmedik Davranışlara Karşı Tepki Yöntemleri	350	3,198	0,686	1,000	4,890
İstenmedik Davranışları Önleyici Stratejiler	350	3,914	0,954	1,000	5,000

Tablo 3’e görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşlerine göre istenmeyen davranışların görülme sıklığının çok az ($2,285 \pm 0,866$) düzeyde olduğu görülmektedir. İstenmedik davranışların nedenlerinin etki derecesinin orta ($3,296 \pm 0,750$) düzeyde, istenmeyen davranışlara karşı gösterilen tepki yöntemlerinin etkisinin orta ($3,198 \pm 0,686$) düzeyde, ancak istenmeyen davranışları önleyici stratejilerinin oldukça ($3,914 \pm 0,954$) etkili olduğu saptanmıştır.

Öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışların nedenlerine ve önlenmesine yönelik görüşlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının İstenmedik Öğrenci Davranışlarının Nedenlerine ve Önlenmesine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
İstenmedik Davranışlar	Kadın	264	2,268	0,891	10 322,000	0,206
	Erkek	86	2,338	0,788		
İstenmedik Davranışların Nedenleri	Kadın	264	3,341	0,748	9 592,500	0,031
	Erkek	86	3,156	0,743		
İstenmedik Davranışlara Karşı Tepki Yöntemleri	Kadın	264	3,224	0,692	10 187,000	0,152
	Erkek	86	3,120	0,667		
İstenmedik Davranışları Önleyici Stratejiler	Kadın	264	4,002	0,928	8 806,000	0,002
	Erkek	86	3,642	0,985		

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının istenmeyen davranışların nedenleri ile ilgili görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (Mann Whitney U=9 592,500; p=0,031<0,05). Kadınların istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik görüşlerinin ortalamaları (x=3,341), erkeklerin istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik görüşlerinin ortalamalarından (x=3,156) yüksek bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışları önleyici stratejiler ile ilgili görüşlerinin grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (Mann Whitney U=8 806,000; p=0,002<0,05). Kadınların istenmeyen davranışları önleyici stratejilerle yönelik görüşlerinin ortalamaları (x=4,002), erkeklerin istenmeyen davranışları önleyici stratejilerle yönelik görüşlerinin ortalamalarından (x=3,642) yüksek bulunmuştur. Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışlar ile istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri ile ilgili görüşlerinin grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (p>0,05).

Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri, istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri, istenmeyen davranışları önleyici stratejileri ile ilgili görüşleri arasında bölüm değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının İstenmedik Öğrenci Davranışlarının Nedenlerine ve Önlenmesine Yönelik Görüşlerinin Bölümlere Göre Dağılımları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İstenmedik Davranışlar	Sosyal Bilimler	253	2,329	0,907	1,541	0,094
	Fen Bilimleri	97	2,170	0,743		
İstenmedik Davranışların Nedenleri	Sosyal Bilimler	253	3,329	0,745	1,337	0,182
	Fen Bilimleri	97	3,209	0,759		
İstenmedik Davranışlara Karşı Tepki Yöntemleri	Sosyal Bilimler	253	3,245	0,690	2,063	0,040
	Fen Bilimleri	97	3,077	0,664		
İstenmedik Davranışları Önleyici Stratejiler	Sosyal Bilimler	253	3,919	0,966	0,179	0,858
	Fen Bilimleri	97	3,899	0,926		

Tablo 5'ten de anlaşılacağı gibi öğretmen adaylarının istenmedik davranışlara karşı tepki yöntemleri ile ilgili görüşlerinin bölüm değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (t=2,063; p=0,040<0,05). Sosyal bilimler alanındaki öğretmen adayları istenmedik davranışlara karşı tepki yöntemlerine yönelik görüşlerinin

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

ortalamaları ($x=3,245$), fen bilimleri alanındaki adaylardan istenmedik davranışlara karşı tepki yöntemleri ile ilgili görüşlerinin ortalamalarından ($x=3,077$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının istenmedik davranışlar, istenmedik davranışların nedenleri, istenmedik davranışları önleyici stratejiler ile ilgili görüşlerinin bölüm değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri, istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri, istenmeyen davranışları önleyici stratejiler ile ilgili görüşleri arasında yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının İstenmedik Öğrenci Davranışların Nedenlerine ve Önlenmesine Yönelik Görüşlerinin Yaşa Göre Dağılımı

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p
İstenmedik Davranışlar	20-24	303	2,278	0,867	0,366	0,833
	25- 29	36	2,289	0,840		
	30 Ve üstü	11	2,464	0,998		
İstenmedik Davranışların Nedenleri	20-24	303	3,323	0,748	4,293	0,117
	25- 29	36	3,189	0,734		
	30 Ve üstü	11	2,891	0,791		
İstenmedik Davranışlara Karşı Tepki Yöntemleri	20-24	303	3,219	0,684	1,869	0,393
	25- 29	36	3,080	0,661		
	30 Ve üstü	11	3,030	0,836		
İstenmedik Davranışları Önleyici Stratejiler	20-24	303	3,913	0,949	0,258	0,879
	25- 29	36	3,936	1,026		
	30 Ve üstü	11	3,855	0,941		

Tablo 6' da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri, istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri, istenmeyen davranışları önleyici stratejiler ile ilgili görüşleri arasında yaş değişkeni açısından grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışların nedenlerine ve önlenmesine yönelik görüşleri arasındaki korelasyon analizi ile ilgili bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Öğrenci Davranışlarının nedenlerine ve Önlenmesine Yönelik Görüşleri Arasındaki Korelasyon Analizi

		İstenmedik Davranışlar	İstenmedik Davranışların Nedenleri	İstenmedik Davranışlara Karşı Tepki Yöntemleri	İstenmedik Davranışları Önleyici Stratejiler
İstenmedik Davranışlar	r	1,000			
	p	0,000			
İstenmedik Davranışların Nedenleri	r	0,360**	1,000		
	p	0,000	0,000		
İstenmedik Davranışlara Karşı Tepki Yöntemleri	r	0,192**	0,451**	1,000	
	p	0,000	0,000	0,000	
İstenmedik Davranışları Önleyici Stratejiler	r	-0,014	0,267**	0,453**	1,000
	p	0,789	0,000	0,000	0,000

Tablo 7'deki bulgulara göre, öğretmen adaylarının istenmeyen davranışların nedenleri ve istenmeyen davranışlarla ilgili görüşleri arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.36$; $p=0,000<0.05$). İstenmedik davranışlara karşı tepki yöntemleri ve istenmeyen davranışlar ile ilgili görüşler arasında çok düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.192$; $p=0,000<0.05$). İstenmedik davranışlara karşı tepki yöntemleri ve istenmeyen davranışların nedenleri ile ilgili görüşler arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.451$; $p=0,000<0.05$). İstenmedik davranışları önleyici stratejiler ve istenmeyen davranışların nedenleri ile ilgili görüşleri arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.267$; $p=0,000<0.05$). İstenmedik davranışları önleyici stratejiler ve istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri ile ilgili görüşleri arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.453$; $p=0,000<0.05$). Diğer değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışların nedenlerine ve önlenmesine yönelik görüşleri ile ilgili bulgular elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları çok az düzeyde görülmektedir. İstenmeyen davranışların olası nedenleri ile bu davranışlara karşı gösterilen tepki yöntemlerinin orta düzeyde etkili olduğu, ancak istenmeyen davranışları önleyici stratejilerinin ise oldukça etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre istenmeyen davranışların oluşmasını engelleyici stratejilerin etkili kullanılması istenmeyen davranışları oluşturan nedenlerin azalmasını ve bundan dolayı da sorunların çok az nitelikte görülmesini etkilediği söylenebilir. Başka bir ifadeyle istenmeyen davranışların çok az düzeyde görülmesi bunların önlenmesine yönelik stratejilerin etkili uygulandığını göstermektedir.

Birçok araştırma sonucu bu bulguları desteklemektedir. Babaoğlu ve Yıldırım (2011) sınıf yönetimi modellerini ile ilgili yaptıkları bir çalışmada sınıf öğretmenlerinin yaklaşık yarısı sınıf yönetiminde önlemsel modeli kullandığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuç öğretmenlerin yarısının

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

istenmeyen davranış yaşanmadan önlem aldığı göstermektedir. Etkili bir sınıf yönetimi, istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını ya da bu davranışların yayılmasını engellemenin yanında öğrencileri istenilen davranış göstermeye teşvik eder. Olumlu bir öğrenme ortamının olduğu sınıflarda, istenilen öğrenci davranışları öğretmen tarafından desteklenir (Sezgin ve Duran, 2010).

Sınıf içinde öğrencilerden istenmeyen davranış göstermelerini beklemek ve bu davranışlar ortaya çıktıktan sonra çözüm seçeneklerini düşünmek etkili bir yöntem değildir. Bunun yerine, istenmeyen davranışın ortaya çıkmadan önce önlenmesi ya da etkisinin azaltılması daha etkili bir yöntemdir. Öğretmen adaylarının görüşleri istenmedik davranışların önlenmesi için davranış yönetiminde stratejilerin etkili kullanılmasının önemine dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin sınıf içerisinde istenmeyen davranışların üstesinden gelmeleri için yararlandıkları davranış yönetimi ile ilgili stratejileri vardır. Öğretmenlerin bu stratejilerden bazılarını ya da tümünü zaman zaman kullanıyor olmaları olasıdır. Öğretmenler bu ilke ve stratejileri sistemli ve kararlı olarak kullanmaları halinde olası davranış sorunlarını önleyebilirler (Özyürek, 1997). Sınıf ortamında istenmeyen davranış ortaya çıktığı zaman, öğretmenin hemen bunu fark edip giderme stratejisine karar vermesi gerekir (Güleç ve Alkış, 2004).

Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışların nedenleri ile istenmeyen davranışları önleme stratejileri ile ilgili görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Kadınların istenmeyen davranışların nedenlerine ve bunları önlemeye yönelik stratejilerle ilgili görüşlerinin ortalamaları erkeklere oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının istenmeyen davranışlar ile istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri ile ilgili görüşleri arasında cinsiyet yönünden anlamlı bir fark bulunmamıştır. Tuncel'in (2011) yaptığı araştırma sonucunda sınıf içinde kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre daha fazla öğrenci merkezli davranış sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Öğrenci merkezli öğretimin uygulandığı sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının az olması beklenir.

Erol (2006) ve Alkan (2007) yaptıkları araştırmalarda istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etme yöntemlerinde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumlu görüşlere sahip oldukları ve daha hassas davrandıkları; Yalçınkaya ve Tonbul'un (2002) yaptığı bir araştırmada kadın öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak Günay (2003), Korkmaz (2007) ve Özgün (2008) yaptıkları araştırmalarda sınıf yönetiminde öğretmenlerin kendi iletişim becerilerine ilişkin algılarında ve sınıf yönetimi yeterliklerinin düzeyine ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Kutlu'nun (2006) yaptığı bir araştırmada kadın öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının sık olduğu sonucuna varılmıştır. Erkek öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarının daha az olmasının nedeni onların baskıcı bir sınıf ortamı oluşturması ile açıklanmıştır. Kadın öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha sık karşılaştıkları için ödül ve ceza içeren yöntemleri daha fazla kullanmışlardır (Akt. Yıldırım, 2012).

Dağlı ve Baysal (2012) ilköğretim öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşleri üzerine yaptığı bir araştırma sonucunda öğretmenlerin mesleki kıdem ve cinsiyet değişkenlerine göre; disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark saptanmıştır. Sezgin ve Duran (2010) ilköğretim okulu öğretmenlerinin öğrencilerin istenmeyen davranışlarına yönelik önleme ve müdahale yöntemleri üzerine yaptığı araştırmada kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere ve branş öğretmenlerinin de sınıf öğretmenlerine göre önleyici stratejileri daha fazla kullandıkları sonucuna varılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili görüşleri arasında benzerlik olduğu gibi farklılıklarda bulunmaktadır. Nitekim bu bulgular bu araştırma sonucunu da

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

doğrulamaktadır. Çünkü istenmeyen öğrenci davranışları ile bunları önleme yöntemleri ile ilgili öğretmen görüşleri öğretmenlerin kişisel değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

İstenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri ile ilgili öğretmen adaylarının görüşleri arasında eğitim aldıkları bölüm değişkeni yönünden anlamlı bir fark bulunmuştur. Sosyal bilimler alanındaki öğretmen adayları istenmedik davranışlara karşı tepki yöntemlerine yönelik görüşlerinin ortalamaları fen bilimleri alanındaki adaylardan görüşlerinin ortalamalarından yüksek bulunmuştur. Ancak öğretmen adaylarının istenmedik davranışlar, istenmedik davranışların nedenleri, istenmedik davranışları önleyici stratejileri ile ilgili görüşleri arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Özaydın ve ark. (2004) yaptıkları bir çalışmada öğretmen adaylarının öğretim elemanlarında bulunan öğretmenlik niteliklerine ilişkin algılarının cinsiyet ve akademik başarıları değişkenine göre değişmediği, ancak öğretmen adaylarının öğretim elemanlarında bulunan öğretmenlik niteliklerine ilişkin algılarının öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri, istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri ve istenmeyen davranışları önleyici stratejileri ile ilgili görüşleri arasında yaş değişkeni açısından grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Yaş değişkeni mesleğe atanmış öğretmenlerde farklı etkiler yaratabilir. Çünkü yaşa paralel olarak öğretmenlerin deneyimi değişmektedir. Deneyim ise mesleki sorunlara bakış açısını etkilemektedir. Ancak öğretmen adaylarında yaş değişkeni deneyim açısından önemli olmadığı düşünülebilir. Bu çalışmanın sonucunu destekleyici araştırmalar olduğu gibi desteklemeyen araştırma sonuçları da vardır.

Seyfullahoğulları'nın (2010) yaptığı bir çalışmada sınıf içi sorunlara öğretmenlerin yaklaşımında “öğrenci sayısı” ve “mezun olunan okul” etkili olduğu saptanmıştır. Cinsiyet, yaş gibi kişisel değişkenlerin sınıf içi sorunlara yaklaşım biçiminde etkili olmadığı görülmektedir. Yıldırım'ın (2012) yaptığı bir çalışma sonucunda, otokratik davranışların cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği; demokratik davranışların ise yaş ve mesleki kıdem değişkenine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ekici'nin (2014) yaptığı bir çalışmada öğretmen adaylarının demokratik tutumları medeni durum, çocuk sayısı, gelir düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve ailedeki kardeş sayısına göre farklılaşmamakta; cinsiyet ve yaşa göre ise farklılaşmaktadır. Buna göre; kız öğretmen adaylarının demokratik tutumları, erkek öğretmen adaylarına göre daha olumludur ve 31-35 yaş aralığında olan öğretmen adaylarının demokratik tutumu, 20-25 yaş aralığında olan öğretmen adaylarından daha olumludur. Sezgin ve Duran'ın (2010) yaptığı çalışmada mesleki kıdemi daha az olan öğretmenlerin istenmeyen davranışlara yönelik önleyici stratejileri daha fazla kullandıklarını ortaya çıkmıştır.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi sınıf içinde yaşanan istenmeyen öğrenci davranışlarının türü, istenmeyen davranışların nedenleri, istenmeyen davranışlara karşı tepki yöntemleri ve istenmeyen davranışları önleme stratejileri ile ilgili farklı görüşlerin egemen olduğu söylenebilir. Bu farklılığın nedenleri arasında öğretmen ya da öğretmen adaylarının kişisel değişkenleri olabileceği için öğrenciler ya da farklı koşullar olabilir. Bu çalışmanın sonuçları ile birçok araştırma sonuçları arasında benzerlik ve farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili sorunların ve çözüm önerilerin farklı olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle tüm öğretmenler için istenmeyen davranışların nedenleri ve önlenmesiyle ilgili tek bir yöntemin olmadığı söylenebilir. Her koşulda geçerli olan bir çözüm seçeneği bulmak imkânsızdır. Bu nedenle öğretmenlerin içinde bulunduğu koşulları çok iyi analiz etmesi ve bu analizlerine dayanarak çözüm seçenekleri üretmesi sınıf yönetimi açısından önemlidir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

KAYNAKLAR

- AĞAOĞLU, E. (2002). *Sınıf Yönetimi İle İlgili Genel Olgular*. Sınıf Yönetimi. (Ed. Z. Kaya) Ankara, PegemA Yayınları
- AYDIN, A. (2000). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul, Alfa Kitabevi
- BABAOĞLAN, E. VE YILDIRIM, C. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Kullandığı Sınıf Yönetim Modelleri. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6(2), 1635-1650
- BALCI, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara, PegemA Yayınları
- BALOĞLU, N. (2001). *Etkili Sınıf Yönetimi*, Ankara, Baran Ofset
- BAŞAR, H. (1999). Sınıf Yönetimi. Ankara, Milli Eğitim Basımevi.
- CAN, N. (2004). Öğretmenlerin Geliştirilmesi ve Etkili Öğretmen Davranışları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü*. 16 (1) 103-119
- CELEP, C. (2002). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. 2. Baskı. Ankara, Anı Yayıncılık.
- ÇALIK, T. (2009). *Sınıf Yönetimi İle İlgili Temel Kavramlar*. Sınıf Yönetimi (Ed. L. Küçükahmet), Ankara, PegemA Yayınları
- ÇELİK, V. (2005). *Sınıf Yönetimi*. Ankara, Nobel Yayınları
- ÇİFTÇİLİ, V. (2009) Sınıf İçi Disiplinde Otorite. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11 (1), 91-103
- DAĞLI, A. VE BAYSAL, N. (2012). İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunlarının Nedenlerine İlişkin Görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18, 259-271
- DEMİRTAŞ, H. VE GÜNEŞ, H. (2002). *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü*. Ankara, Anı Yayıncılık
- DİLEKMEK, M. (2008). Etkili Eğitim İçin Etkili Öğretmenlik. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 12 (2). 213-221
- EKİCİ, F.Y. (2014). Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları ve Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9 (11), 593-602
- ERDOĞAN, İ. (2003). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul, Sistem Yayıncılık.
- ERDOĞAN, M. VD. (2010). Sınıf Yönetimi ve Sınıf İçi Disiplin Problemleri, Nedenleri ve Çözüm Önerileri Üzerine Nitel Bir Araştırma: Bilişim Teknolojileri Dersi Örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10 (2) 853-891
- GÜLEÇ, S. VE ALKIŞ, S. (2004). Öğretmenlerin Sınıf Ortamında Kullandıkları Davranış Değiştirme Stratejileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 17 (2), 247-266
- HABACI, İ. VD. (2013). Sınıf İçi Disiplin Kurallarının Benimsetilmesinde Öğretmen Rollerini. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8(8), 1953-1971
- KARASAR, N. (1991) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Sanem Yayınları

- ÖZAYDINLIK, K. KABARAN, H. GÖÇEN, G. ALTINTAŞ, S. (2014). Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarında Bulunan Öğretmenlik Niteliklerine İlişkin Algıları.(Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği) *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9(8), 697-710
- ÖZDEN, Y. (2008). *Sınıf İçinde Öğrenme Öğretme Ortamının Düzenlenmesi*. Sınıf Yönetimi (Ed. E. Karip), Ankara, PegemA Yayınları
- ÖZER, B. (2014). *Öğrencilerin Sınıfta Öğretmenleri Zor Durumda Bırakmak İçin Kullandıkları Yöntemler*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 7 (31), 706-713
- ÖZTÜRK, B. (2008). *Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi*. Sınıf Yönetimi (Ed. E. Karip), Ankara, PegemA Yayınları
- ÖZYÜREK, MEHMET (1997). *Sınıfta Davranış Yönetimi*, Ankara: Karatepe Yayınları.
- PALA, A. (2005). Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemeye Dönük Disiplin Modelleri. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 171-179
- SEYFULLAHOĞULLARI, A. (2010). İlköğretim Okullarında Büyük Sınıfların Yönetiminde Karşılaşılan Sınıf İçi Sorunlara Öğretmen Yaklaşımı Üzerine Bir Araştırma. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7 (14), 21 – 40
- SEZGİN, F. VE DURAN, E. (2010). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarına Yönelik Önleme ve Müdahale Yöntemleri. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (1), 147-168
- ŞAHİN, A. (2011). Öğretmen Algılarına Göre Etkili Öğretmen Davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 12 (1) 239-259
- ŞAHİN, M. (2010). *Öğretim Yöntem ve Teknikleri*. Ankara, Yaklaşım Yayınları
- TANERİ, P.O., NAYIR, K.F. VE MCNAMARA, G. (2014). Teacher Candidates' Attitudes Towards The Teaching Profession – Worrying Trends. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9(11), 529-545
- TANHAN, F. VE ŞENTÜRK, E. (2011). Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 4 (35), 44-53
- TERTEMİZ, N. (2000). *Sınıf Yönetimi ve Kurallarla İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama. Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara, Nobel Yayıncılık.
- TUNCEL, S. D. (2011). Sınıf İçi Öğretmen Davranışlarının Beden Eğitimi ve Diğer Branş Öğretmenleri Açısından Karşılaştırılması. *Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9 (2) 65-69
- YALMAN, M. VE HAMİDİ, N.B. (2014). Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri İle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9(8), 853-863
- YILDIRIM, C. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Sergiledikleri Davranışlar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(7), 119-140

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

ŞAHİN, M., ADIGÜZELLİ, Y., Sınıf Yönetimi Sürecinde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/3 Winter 2015, p. 799-816, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7838>, ANKARA-TURKEY

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

